

god. 1380. Na raci je, pored brojnih prizora iz svečeva života, prikazan svečan ulaz kralja Ljudevita u vjerni grad Zadar i čudesno ozdravljenje obnemoglog hrvatskog bana pri dodiru svečevih moćiju.

Mletačko doba (1420—1797).

Početak XV vijeka prigrabila je Venecija vlast nad svim otocima i primorskim gradovima Dalmacije osim teritorija slobodnog grada Dubrovnika. Hrvatsko plemstvo, pokošeno i istrošeno u dvadesetpetgodišnjem buntovnom pokretu protiv centralizatornih nastojanja Mađara (1383—1408), nije se moglo tome oprijeti. Uskoro je pogibao i najezda Turaka paralizirala svaki pokušaj da se dalmatinsko primorje ponovno pridruži Hrvatskoj. Za velikih ratova XVII stoljeća Venecija je dapače pomakla svoj posjed do dinarskih kosa i podlegla je tekar u vrtlogu burnih vremena velikog Napoleona.

Dolaskom Venecije postala je neminovno tješnja veza i veća ovisnost dalmatinske umjetnosti od umjetnosti u Italiji i Veneciji. U gradovima dalmatinskog primorja nailazimo odsada na umjetničke struje i škole, koje su već preko mora sazrele u konkretne forme. Ali je još dugo Dalmacija davala talentovane majstore; a i rad talijanskih majstora, koji su dolazili k nama sa susjednog poluotoka, dobijao je u našim stranama poseban karakter i kolorit. Možemo, prema tome, s pravom govoriti o dalmatinsko-venecijanskoj gotici i renesansi.

U prvoj polovici XV vijeka umjetnost gotike prodrila je u dalmatinsko primorje trostrukom širokom strujom; iz južne Italije, iz Lombardije i iz Mletaka. Južno-italsku umjetnost donio je u Dubrovnik Napuljac Onofrio de la Cava. On se u svom rodnom gradu bio istakao kao graditelj utvrda i lijevalac topova. U Dubrovniku se on ispoljio kao talentirani i svestrani majstor. On je kao inženjer doveo vodu osam milja dugim vodovodom u grad; a kao arhitekt podigao je i uresio dvije ukusne javne česme na krajevima dubrovačke Place i sagradio knežev Dvor (1435—1442). Knežev Dvor majstora Onofrija bila je otmena i skladna gotička građevina sa jednim spratom i prizemnim trijemom na stupove utisnutim između dviju pokrajnih, nešto viših kula. Kapiteli ovog trijema osobito kapitel sa Eskulapom, legendarnim utemeljiteljem starog Dubrovnika, kome seljaci donose na dar kesicu novca i kokoši, pokazuje, da je Onofrije bio vrstan kipar, bujne fantazije. Pri radu oko Dvora pomogao je Onofrija majstor Ratko Ivančić; on je radio također na zvoniku katedrale u Korčuli. I pročelje ove katedrale vodi nas do umjetnosti južne Italije. Ono ima strogi i ozbiljan izgled romaničkih katedrala Apulije; a dva lava što s jagnjetom u pandžama cere zube visoko u zraku na ve-